

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Nc/46/2014
Identifikačné číslo spisu: 1113236399
Dátum vydania rozhodnutia: 20.11.2014
Meno a priezvisko: JUDr. Ladislav Górasz
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2014:1113236399.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci pozbavenia spôsobilosti na právne úkony D. A., bývajúceho v T., T.. X, na návrh D.. W. A., bývajúcej v T., T.. X, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 3 Ps 3/2013 a na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 4 Co 572/2014, v konaní o vylúčení sudcov Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania tejto veci, takto

rozhodol:

I. Sudcovia Krajského súdu v Bratislave JUDr. Valéria Kleinová, predsedníčka senátu a členovia senátu JUDr. Darina Kuchtová a JUDr. Ondrej Krajčo n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4 Co 572/2014.

II. Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave Mgr. Ingrid Degmová Pospíšilová, členka senátu j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4 Co 572/2014

Odôvodnenie

JUDr. Zuzana Lohnertová v odvolaní podanom proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým bolo konanie zastavené uplatnila mimo iného námietku zaujatosti voči „Krajskému súdu v Bratislave“ s odôvodnením, že Jozef Lohnert pozná sudcov krajského súdu, je s nimi v kontakte a s mnohými z nich si tyká. Ide o jej súkromie a krajský súd koná aj v jej pracovných veciach. Žiadala vec prikázať inému krajskému súdu.

K námietke zaujatosti tzv. zákonní sudcovia JUDr. Valéria Kleinová, predsedníčka senátu a JUDr. Ondrej Krajčo uviedli, že účastníkov konania nepoznajú a vo veci sa necítia byť zaujatí. JUDr. Darina Kuchtová, členka senátu, uviedla, že sa necíti byť zaujatá. Mgr. Ingrid Degmová Pospíšilová, členka senátu, uviedla, že vo veci sa cíti byť zaujatá, pretože JUDr. Zuzana Lohnertová (ďalej tiež „navrhovateľka“) je jej dlhoročná kolegyňa z Okresného súdu Bratislava III a vzťah s ňou hodnotí ako kamarátsky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti vznesenej navrhovateľkou (§ 15a O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z

prejednávania a rozhodovania veci.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaníu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca má osobný záujem na určitom výsledku konania),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti vznesenej navrhovateľkou vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla účastníka) uplatňujúceho námietku zaujatosti ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je teda to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za

objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pokiaľ ide o subjektívne a objektívne aspekty nestrannosti sudcov v tejto veci (predsedníčky a členov senátu, ktorým bola pridelená na konanie a rozhodnutie - tzv. zákonnému senátu) je treba konštatovať, že navrhovateľkou uplatnená námietka zaujatosti je všeobecná (nesmeruje voči konkrétnym sudcom ale voči súdu) a pre svoju neadresnosť (... „s ktorými sa pozná“ ... „s mnohými si tyká...“) nespĺňa kvalifikované predpoklady v zmysle § 15a ods. 3 O.s.p.

K argumentom v námietke zaujatosti, že Krajský súd v Bratislave rozhoduje v pracovných veciach navrhovateľky, Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach (§ 14 ods. 3 O.s.p.). Skutočnosť, že vo veciach účastníka konania rozhodovali (resp. rozhodujú) tí istí alebo iní sudcovia, nezakladá okolnosť objektívnej povahy, ktorá by mohla viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že zákonní sudcovia v danej veci disponujú určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci. Za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, vrátane toho ako sa javí účastníkovi konania. Rozhodujúce je to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy. Za takúto okolnosť však nemožno považovať navrhovateľkou namietaný postup súdu a sudcov v jej veciach, ani ich rozhodovaciu činnosť.

Pokiaľ navrhovateľka (tiež sudkyňa), ale i Mgr. Ingrid Degmová Pospíšilová poukazujú (len) na kolegiálne vzťahy medzi sudcami a navrhovateľkou, Najvyšší súd Slovenskej republiky k tomu poznamenáva, že pokiaľ ide o kolegiálne (resp. profesionálne) vzťahy sudcov, je súdna prax jednotná v názore, že pre vzťahy uvedenej povahy, ktoré neprekračujú tomu zodpovedajúce medze nie je dôvod mať pochybnosti o nezaujatosti sudcov, lebo táto skutočnosť sama osebe ešte nesvedčí o existencii vzťahu relevantného z hľadiska § 14 O.s.p. (obdobne Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 7 Nc 28/2013, sp. zn. 7 Nc 1/2012, sp. zn. 7 Nc 35/2012, sp. zn. 1 Nc 9/2012, sp. zn. 1 Nc 8/2010 a iné).

Pri rozhodovaní, či uvádzané okolnosti v námietke zaujatosti navrhovateľky prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcu (z objektívnych aspektov), a teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyššie citovanej judikatúry EŠLP, ktorá vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tiež pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja účastníka, ale podľa objektívnych symptómov - rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti JUDr. Valérie Kleinovej, predsedníčky senátu a členov senátu JUDr. Dariny Kuchtovej a JUDr. Ondreja Krajča. Preto rozhodol, že ich nevyučuje z prerokovania a rozhodovania tejto veci.

V prípade ďalšej členky senátu Mgr. Ingrid Degmovej Pospíšilovej, ktorá vo svojom vyjadrení uviedla, že má kamarátsky vzťah k navrhovateľke a preto sa cíti byť zaujatá, vzal Najvyšší súd Slovenskej na zreteľ, že ide o bližší osobný (priateľský) vzťah deklarovaný k účastníčke konania, ktorý môže svojou intenzitou presahovať rámec bežnej kolegiality, pri ktorom dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru o existencii skutočnosti, ktorá je relevantná z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. a ktorá ju vylučuje z

prejednávania a rozhodovania v danej veci (obdobne Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. vo veci sp. zn. 8 Nc 18/2014, 8 Nc 8/2014, 7Nc 26/2013 a iné).

Z dôvodov vyššie uvedených rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že sudcovia uvedení bode I. výrokovej časti tohto uznesenia nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci a sudkyňa uvedená v bode II. výrokovej častiach uznesenia je vylúčená z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.